

MASTERCLASS

**'Ik denk niet aan de delicten,
het gaat mij om de mens'**

Wetweter

'Wij wijken niet voor bedreigingen', stelt advocaat Wim Anker beslist. In de Amsterdamse zedenzaak stond hij Robert M. bij. Hoe verdedig je een volksvijand? En waarom?

■ TEKST: PAUL SERAIL / FOTOS: MAURITIE GIELEN

'H

et pleidooi is het ultieme moment. Ik zonder mij van tevoren af. Dan wil ik niet dat mensen mij aanspreken, zeker geen journalisten. Ik moet uitgerust zijn, scherp en fit. Dan voel ik me sterk genoeg om te knallen. Ik wil dat uitstralen naar de cliënt, die rekt op mij. Een advocaat kan niet zittend pleiten, dat kan enkel staand en met overtuiging. Ik heb altijd gevoetbald, ik heb negen keer in het gips gezeten. Scheenbeen gebroken, kniebeen, enkelbanden, middenvoetsbeentjes. Dan vroegen de rechters: 'Meester Anker, blijft u toch zitten.' Er zijn ook rechtbanken waar ze zeggen: 'We zijn hier gewoon dat u blijft zitten.' 'Als het kan vandaag niet', antwoord ik dan. Ik peins er niet over.'

De balans

'3000 tot 4000 keer heb ik inmiddels uitgelegd wat de rol van de advocaat is in strafzaken. Mijn broer Hans en ik merkten dat we zelf met liefde het beroep uitoefenden maar dat de visie van de samenleving op ons werk duidelijk anders was. We zijn lezingen gaan geven, eerst alleen in Friesland, nu in heel Nederland. Honderd keer per jaar. Het Openbaar Ministerie komt op voor de samenleving, waaronder slechtollers en nabestaanden. Wij advocaten kijken enkel en alleen naar het belang van de verdachte. De weegschaal van Vrouwe Justitia zou anders uit balans raken. Meer verdachten zouden als dader aangewezen worden, ze zouden zwaardere straffen krijgen. Ik leg ook uit dat het geen ver-van-mijn-bed-show is. Morgen kan een familielid of een kennis van u verdachte zijn.'

Het telefoontje (1)

'Het uitgangspunt is: de cliënt kiest ons, niet andersom. We horen in het nieuws dat er een meervoudige moord gepleegd is, maar we doen niets, we wachten geduldig af

maast de telefoon. We spreken er wel over, zeker als we in de auto zitten. Een viervoudige moord in Kerkrade, wat denk je Hans? Ja, die zal snel bellen. Het past in onze praktijk, we hebben meer van dergelijke zaken gedaan. Belde inderdaad. Een liquidatie in Amsterdam, piepaf-poef vanaf een scooter? Die zal niet bellen. Klopte ook. 'Zou hij ons bellen?', vroeg ik aan Hans. De zaak speelde in Amsterdam, hij zat vast in Amsterdam. Daar zitten 5000 advocaten, heel veel specialisten. We dachten dat hij niet zou bellen. Robert M. belde wel.'

De verdachte (1)

'Wie hier binnenkomt is verdachte. Geen dader, geen beest, geen monster. Er is alleen maar een verdenking, de rechter bepaalt drie of zes maanden later of onze cliënt ook dader is. Ik doe met name levensdelicten, moord en doodslag. Daar zitten vaak schokkende foto's bij. En toch, als ik de cliënt één of twee keer heb bezocht, dan is het niet meer Ferdi E., maar meneer Elsas (de ontvoerder en moordenaar van Gerrit Jan Heijn, red.). Ik denk niet meer aan de delicten, die heb ik niet meer op mijn netvlies. Het gaat mij om de mens.'

Het telefoontje (2)

'Ons uitgangspunt is dat wij iedereen bijstaan, ongeacht de ernst van de zaak. Robert M. nemen we dus aan. Toen hij belde, hebben we de advocaten bijeen geroepen. Dan gaan we vingers opsteken: wie heeft er tijd? Mijn collega Tjalling van der Goot zei: 'Ik doe mee.' Ik werd de tweede man. We wisten toen enkel dat het ging om het misbruik van jonge kinderen en een internationaal kinderporno-netwerk. Wij weten dan net zo veel als u, als de media en de krantenlezers.'

De verdachte (2)

'Ik wil het hele verhaal van de cliënt kennen, van a tot z. Daarna bepaal ik wat ik kan gebruiken in het pleidooi: Als ik voor het eerst een cliënt bezoek, laat ik hem zijn verhaal doen. Ik vertel dat ik geheimhouder ben en ik probeer een band op te bouwen, professioneel. Bij zedenzaken heb ik niet dikwijls een bekennende verdachte. Ik ▶

'We staan vaak met 3-0 achter'

Wie is Wim Anker?

27 februari 1953: Wim en Hans Anker worden geboren in Leeuwarden. Hun vader is burgemeester op Schiermonnikoog.

1971: op aanwijzing van hun vader loopt de tweeling binnen bij strafzittingen in Leeuwarden. 'We kwamen al snel tot de conclusie: de advocatuur, dat is het.'

1972: de broers gaan rechten studeren in Groningen. 'Tot mijn ergernis had Hans altijd net iets hogere cijfers. Hij is cum laude geslaagd, ik zat op ruwweg 7,9945.'

1977: vacatures in de advocatuur zijn er niet. Hans wordt docent, Wim werkt 4 jaar op het ministerie van Justitie. In 1979 wordt Hans advocaat, Wim volgt in 1981.

1984: Wim staat de man van het echtpaar bij dat de 9-jarige Digna van der Roest heeft misbruikt, vermoord en in een bos heeft begraven. Zijn eerste grote zaak.

1988: met de verdediging van Ferdi E. wordt Wim Anker landelijk bekend.

1999: als Anker & Anker Strafrechtadvocaten hebben de broers een eigen kantoor. Wim doet voornamelijk prodeozaaken, waarvoor de overheid betaalt.

2010: het kantoor krijgt een telefoontje van Robert M., verdacht van ontucht met 83 kinderen.

2015: door collega-advocaten wordt Wim Anker verkozen tot meest gewaardeerde advocaat van Nederland.

▶ laat de cliënt dan even met rust. Ik ben geen rechercheur. In gesprek drie of vier komt het misschien wel. Dat lukt vaak, niet altijd. Dan weet ik niet precies wat er gebeurd is. Ook dan moet ik straks overtuigend pleiten.

Ik leg uit dat ik de regie heb. Als een cliënt mij opdraagt om voor vrijspraak te gaan, dan zeg ik: 'Stop, ik heb het dossier gezien, er is te veel tegen u. We gaan voor een strafmaatverweer.' Dat vindt een cliënt dan vervelend. 'U bent toch mijn advocaat?', zegt hij. 'Dat klopt, en daarom adviseer ik dit ook. Als u het daar niet mee eens bent, kunt u een andere advocaat zoeken.' Dat gebeurt binnen ons kantoor vijf tot tien keer per jaar.

Het pleidooi (3)

'Ik zeg niet: 'Mevrouw de president, edelachtbaar college, mijn cliënt is onschuldig.' Dat is een beginnersfout, ik heb het ook gedaan. Ik beoordeel de dikte van het bewijs. Ik zeg: 'Mevrouw de president, edelachtbaar college, er is in Nederland zoveel nodig als bewijsminimum. Daar wordt niet aan voldaan. Er zijn geen vingerafdrukken, er is geen DNA-match. Er zijn twee getuigen die zeggen dat hij een regenjas droeg en dat hij twee oren had. U hoort mijn cliënt hier ter zitting met klem en overtuiging ontkennen. Er lopen lijntjes in de richting van mijn cliënt, maar dat is onvoldoende.' Dat is in het kort het pleidooi als er niet al te veel bewijs is, als er twijfel is. Dat zijn de mooiste zaken. Dan komt het erop neer of ik de rechtbank kan overtuigen dat de strafmaat te hoog is of dat de verdachte onschuldig is.'

De verdachte (3)

'We moesten de beelden bekijken die Robert M. zelf had vervaardigd, van het ontucht van de cliënt met zeer jonge kinderen. Ik heb toen gevraagd, en dat komt niet zo vaak voor: 'Tjalling, zou jij dat willen doen?' Het hoefde niet door twee advocaten te gebeuren en ik wist dat het heel indringend zou zijn. Ik was in die tijd zeer vermoed en ik wilde niet de kans lopen dat ik Robert toch anders zou gaan beoordelen. De gevallen van misbruik waren ook beschreven in 220 ordners. We gingen wekelijks naar de cliënt om die misbruikdossiers met hem door te nemen. We hadden urenlange gesprekken met hem want al die feiten worden uitvoerig door de rechter besproken.'

De afleiding

'Deze fotocollage aan de muur heb ik zelf gemaakt, het zijn allemaal vrolijke foto's van jonge dieren. Die in het midden is wat mij betreft een World Press Photo waard. Hij komt uit een krant. Het artikel ging over een voorleesochtend voor huisdieren. Kunt u zich dat voorstellen, een voorleesochtend voor huisdieren? Het was in een asiel in Amersfoort. Het helpt om er weer even aan te denken dat er niet alleen maar narigheid is.'

Het pleidooi (2)

'Ik wil het hele dossier van een zaak gelezen hebben, anders ben ik onzeker. De rechter zegt bijvoorbeeld: 'Ja maar die getuige heeft dit of dat gezegd.' Dan antwoord ik: 'Pagina 187 onderaan, het ligt genuanceerder.' Want tijdens het lezen heb ik de zwakke punten eruit gehaald. Na dat voorwerk heb ik de grote lijn van het pleidooi in mijn hoofd. Zoals u ziet gebruik ik geen computer. Ik spreek het pleidooi in op mijn dictafoon. Ik loop door de kamer, door de keuken, door de tuin als het mooi weer is. Uren loop ik in te spreken. De secretaresse typt het bandje uit, er rolt een pleidooi van zestig pagina's uit de

printer. Dat is drie uur, oei, dat is te veel. Gedurende de week breng ik het terug, in grote zaken probeer ik het pleidooi te beperken tot een uur, anderhalf uur.'

De verdachte (4)

'Het pleidooi is ongeveer vijf procent van het werk van een goede advocaat loodst de cliënt door het hele proces van de dag één tot de laatste dag. We bespreken hoe de zaak gaat verlopen, welke vragen de rechter zal stellen, de cliënt gaat antwoorden. Ik ken de zwakke plekken van het dossier, ik weet waar de vragen over zullen gaan. Aanwezig was maar er zijn drie getuigen die zeggen dat ze u gezien hebben. Legt u eens uit hoe dat kan? De Boer.' Ik wil niet dat de cliënt op de zitting pleidooi een zijweg inslaat die ik nog niet kende.'

Het pleidooi (3)

'Bij Robert M. hebben we vier uur gepleit. Ik spreek het pleidooi in delen om de aandacht vast te houden. Na een uur een korte onderbreking of afwisselen met T. Ik spreek luid en helder. Ook voor het publiek dat mij in de zaal zit wil ik verstaanbaar zijn. Tegen collega's zeg ik altijd: 'Niet te snel spreken, niet d'

de rechter kijkt naar de klok. Rustig blijven formuleren en je niet laten opjagen.' Wanneer ik een punt wil maken laat ik een stilte vallen, ik stop tien seconden. Dat is lang. Aan het eind van de middag zie ik wel eens een rechter wegzakken. Dan zeg ik twintig seconden niets, daarna zijn ze klaarwakker. Dat werkt altijd.'

De ophef

'We hadden niet verwacht dat er zoveel over ons heen zou komen. De ruiten hier lagen er alle acht uit. We hebben nieuwe ramen laten plaatsen, de volgende morgen lagen ze er weer uit. En duizenden verschrikkelijke mails. Maar goed, dat hoort er bij. Wij kijken niet voor bedreigingen. Ik vind het ook wel weer mooi dat we drie jaar lang onze rug recht hebben gehouden. Als er morgen opnieuw een Robert M. belt, doen we het weer.'

Het pleidooi (4)

'Bij het begin van elke strafzaak staan wij met 3-0 achter. Het onderzoek loopt al maanden, dan wordt een cliënt aangehouden en belt hij ons. We springen in een rijdende trein. Robert M. stond al met 10-0 achter. De hele samenleving denderde over hem heen. *De Telegraaf* noemde hem 'het monster van Riga'. Ik heb zes argumenten

gegeven waarom de straf van achttien jaar naar beneden zou moeten, waaronder de enorme media-aandacht, zijn verminderde toerekenbaarheid en het feit dat hij zeer coöperatief was. Als hij niet zijn wachtwoorden had prijsgegeven was er niets van de zaak tot stand gekomen. Bij andere strafzaken zorgt dat voor strafvermindering. Bij Robert M. heeft het geen enkele verlaging meegebracht. We hadden te veel tegen. Maar we hebben een man die beschuldigd werd van gruwelijke feiten tot aan het eindoordeel gecoacht, gesteund en geadviseerd.'

De landing

'Als ik in Breda pleit ga ik na afloop naar De Beyerd, in Zutphen ga ik naar De Korenbeurs, in Maastricht naar In Den Ouden Vogelstruys. Voor de zitting ben ik zeer gespannen. Wanneer ik mijn ei heb gelegd kan ik niet in de auto stappen en direct naar huis. Ik moet even landen, stoom afblazen in een favoriet café, de normale wereld even binnenstappen. Ik koop een borrel, ik geef de stamgasten een hand en ik maak een praatje met de kastelein. Na drie kwartier zeg ik tegen de chausseur dat we kunnen gaan. Dan is de zaak pas afgerond.'

paul.serail@quest.nl